

Лілія ФОКША

доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін
ННІ права та інноваційної освіти
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна),
кандидат юридичних наук, доцент
<https://orcid.org/0000-0002-8930-083X>

**МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ФІНАНСОВОЇ
ПРОЗОРОСТІ ТА ЇХНІЙ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНУ
БЕЗПЕКУ ДЕРЖАВИ**

Міжнародні стандарти фінансової прозорості є важливим елементом забезпечення економічної безпеки держави. У сучасному світі глобалізації фінансових потоків, інтеграції економік та активного розвитку цифрових технологій необхідність уніфікації підходів до фінансової звітності, моніторингу та боротьби з фінансовими злочинами є нагальною потребою. Міжнародні стандарти фінансової прозорості не лише сприяють зниженню ризиків фінансових криз, але й забезпечують стійкість економічних систем до зовнішніх і внутрішніх загроз. В той час як відсутність прозорості може призвести до зниження кредитного рейтингу країни, послаблення інвестиційного клімату та зростання фінансових злочинів.

Міжнародні стандарти фінансової прозорості включають низку нормативів і рекомендацій, розроблених провідними міжнародними організаціями. До них належать:

- міжнародні стандарти фінансової звітності (IFRS) – розроблені для уніфікації підходів до бухгалтерського обліку та фінансової звітності компаній [5];
- стандарти FATF (Financial Action Task Force) – спрямовані на боротьбу з відмиванням коштів, фінансуванням тероризму та розповсюдженням зброї масового знищення [2];
- Базельські стандарти банківського регулювання – забезпечують стійкість банківської системи шляхом управління ризиками;
- стандарти Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) щодо обміну податковою інформацією та протидії ухиленню від сплати податків [6];
- глобальні ініціативи з прозорості – такі організації, як Світовий банк і Міжнародний валютний фонд, сприяють розвитку стандартів прозорості в управлінні державними фінансами, включаючи бюджетну прозорість та доступність інформації для громадськості.

Міжнародні організації, такі як МВФ, ОЕСР, FATF, відіграють ключову роль у формуванні глобальних стандартів фінансової прозорості. Їхня діяльність спрямована на розробку рекомендацій, які стають основою для національного законодавства держав.

Загалом міжнародні стандарти фінансової звітності (далі – МСФЗ) призначені для застосування у багатьох країнах і регіонах з метою сприяння спільному розумінню та взаємодії стандартів. Хоча міжнародні стандарти часто не є обов'язковими, вони використовуються з метою досягнення міжнародної сумісності та сприяння гармонізації підходів у різних країнах і галузях [3].

Впровадження міжнародних стандартів має позитивний вплив на економічну безпеку країни через кілька ключових механізмів:

- зменшення корупції та фінансових злочинів: використання міжнародних стандартів сприяє зменшенню тіньового сектора економіки та протидії незаконним фінансовим операціям;
- зміцнення довіри до фінансової системи: прозорість у звітності сприяє підвищенню довіри з боку міжнародних та вітчизняних інвесторів та партнерів;
- покращення доступу до міжнародних ринків капіталу: відповідність міжнародним стандартам полегшує залучення зовнішніх інвестицій та кредитів;
- підвищення стійкості до фінансових криз: завдяки прозорості знижується ризик раптових економічних потрясінь;
- забезпечення ефективності державного управління: прозорість у державних фінансах дозволяє оптимізувати витрати та боргову політику.

Вітчизняні науковці та практики зазначають, що процес впровадження міжнародних стандартів обліку не лише сприяє гармонізації вітчизняних стандартів зі світовими, але й

створює основу для збалансованої та прозорої фінансової звітності, що забезпечує надійну основу для прийняття управлінських рішень [1].

Впровадження стандартів FATF та обміну податковою інформацією дозволило Україні підвищити ефективність боротьби з відмиванням коштів і фінансовими злочинами. Зокрема, імплементація плану BEPS сприяла зменшенню ухилення від сплати податків.

При всіх перевагах впровадження в Україні міжнародних стандартів фінансової прозорості процес імплементації стикається з цілою низкою труднощів та викликів, серед яких виділяють наступні:

- недостатній рівень підготовки фахівців: брак кваліфікованих бухгалтерів та аудиторів, які мають досвід роботи з міжнародними стандартами фінансової звітності, є значною перешкодою. Необхідно проводити навчання та підвищення кваліфікації фахівців для забезпечення належного рівня знань та навичок;

- технічні та технологічні труднощі: багато підприємств потребують оновлення програмного забезпечення для ведення обліку відповідно до вимог міжнародних стандартів. Це може вимагати значних витрат фінансів і часу на адаптацію систем;

- відсутність єдиного підходу до регулювання: різноманітність національних стандартів та їхня невідповідність міжнародним вимогам можуть ускладнити процес переходу. Це включає необхідність узгодження національного законодавства з міжнародними стандартами;

- корупційні ризики: високий рівень корупції в Україні впливає на довіру до фінансової звітності. Це може призводити до недовіри з боку інвесторів і ускладнювати залучення капіталу;

- політична та економічна нестабільність: непередбачувані зміни в політичному та економічному середовищі можуть негативно впливати на реалізацію реформ, пов'язаних із впровадженням МСФЗ. Це є особливо актуальним в умовах воєнного конфлікту та економічної кризи;

- витрати на впровадження; перехід на МСФЗ потребує значних фінансових витрат на навчання, модернізацію систем обліку та адаптацію бізнес-процесів [4].

Для успішного впровадження МСФЗ в Україні необхідно здійснити низку законодавчих змін щодо:

- законодавства про бухгалтерський облік: необхідно чітко визначити правила застосування МСФЗ для всіх підприємств, особливо для тих, що становлять суспільний інтерес, таких як публічні акціонерні товариства, банки та страхові компанії;

- регулювання контролю за дотриманням МСФЗ: важливо створити або делегувати повноваження контролюючому органу, який буде відповідати за контроль за дотриманням МСФЗ. Це може бути новий спеціальний орган або Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку;

- адаптації податкового законодавства: узгодження бухгалтерського обліку за МСФЗ з податковими вимогами.

- гармонізації національних стандартів: проведення гармонізації національних стандартів бухгалтерського обліку з МСФЗ;

- створення механізму звітності: важливо розробити чіткий механізм звітності для підприємств, що переходять на МСФЗ, включаючи вимоги до подання фінансової звітності та її аудиту.

Отже, міжнародні стандарти фінансової прозорості є важливим інструментом забезпечення економічної безпеки, оскільки вони сприяють зменшенню ризиків, підвищенню довіри до фінансових систем та зростанню інвестиційної привабливості держав. Проте їх успішне впровадження вимагає подолання численних викликів, серед яких виділяються правові та технічні бар'єри. Для підвищення ефективності використання міжнародних стандартів необхідно забезпечити їх адаптацію до національних умов та стимулювати співпрацю між державними та міжнародними організаціями.

1. Григорів О., Дутчак І., Гордієнко М. Впровадження міжнародних стандартів обліку в державному секторі України. *Економіка та суспільство*. 2024. № 59.

2. FATF. URL : <https://www.fatf-gafi.org>.

3. Демко І. І., Марущак В. В. Порівняння національних та міжнародних стандартів (положень) бухгалтерського обліку щодо оформлення фінансової звітності підприємств. Тернопіль : ФОП Паляниця В. А., 2022. С. 87-88. URL : https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/39916/2/RSESGP_2022_Demko_I_I-Comparpson_of_national_and_87-88.pdf.

4. Микієвич О., Тивончук О. Виклики та перспективи переходу до міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні та світі. *Acta Academiae Beregsiensis. Economics*. 2023. № 4. С. 109-122.

5. IFRS. URL : <https://www.ifrs.org>.

6. OECD. URL : <https://www.oecd.org/>.